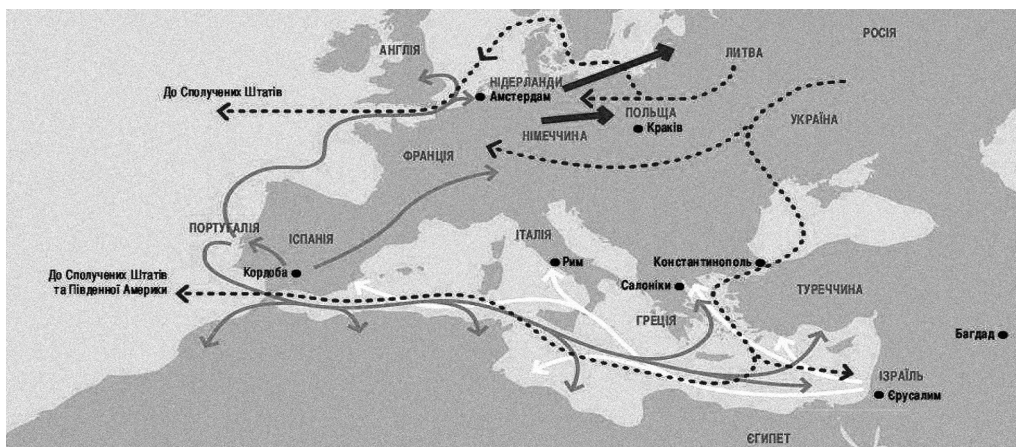

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ УЧНЯ

1.

КАРТА РОЗСЕЛЕННЯ ЄВРЕЇВ У ЄВРОПІ

Умовні позначення:

Білий маршрут – масова міграція I-V ст.

Сірий маршрут – масова міграція VI-XII ст.

Чорний маршрут – масова міграція XIII-XVIII ст.

Пунктирний маршрут – масова міграція XIX-XX ст.

2. Зі спогадів Мартена Феллера⁴

Дід, хоч як міцно вірив у єврейського Бога, явно не ділив людей на «еллінів» і юдеїв. Так само, зрештою, старі українці, білоруси і росіяни, з якими він спілкувався, поважаючи його за тверду віру і непересічну мудрість, не прокладали якоїсь нелюдяної межі між ним і собою. Його доброзичливість і стриманість зустрічали навзаєм добро і повагу.

Пам'ятаю, під час евакуації до Сибіру викликав він безсумнівну симпатію у виселеної десь із села під Смоленськом «бабушки Вавиловны». Яюсь – нікого вдома не було – бабуся щось почала шукати в моєму волоссі. Увійшла мама.

– Бабушка, что это вы делаете?

– Рожки ищут.

– Как рожки?

– Да, вот, говорят, евреи потому шапку никогда не снимают, что у них рожки растут. Вот и дедушка Ехил всегда в шапке (Згідно із звичаєм, релігійний єврей завжди мав на голові ярмулку).

Небагато людей можу згадати, які так добре ставилися до нашої родини, як Вавиловна. Її дивний забобон ніяк не заважав ні їй, ні нам.

⁴ Феллер М. Пошуки, роздуми і спогади єврея, який пам'ятає своїх дідів, про єврейсько-українські взаємини, особливо ж про мови і ставлення до них. – Дрогобич: Відродження, 1994. – С. 119.

© Трахтенберг Дж. Дьявол и евреи. Средневековые представления о евреях и их связь с современным антисемитизмом. – М.: Гешарим, 1998

Фото 3.1. Євреї, які віддають шану Сатані.
Гравюра з книги П'єра Буасто «Цікаві історії» (Париж, 1575).

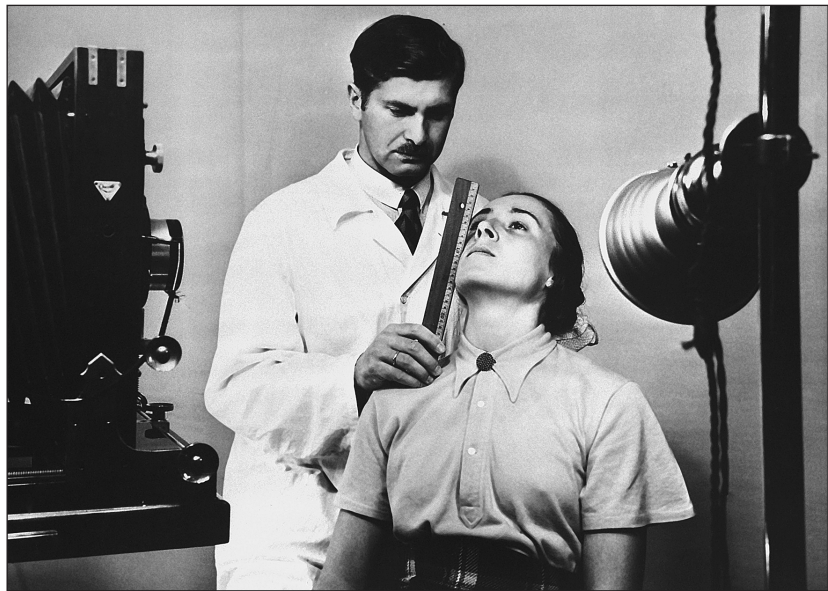

Фото 3.2. Расовий огляд молоді жінки. Берлін, припл. 1933–1939.